

Vladimir Putin Ankara'daki 'Enerji Günü'nde bir koyup beş aldı

Ekonomi / 08/08/2009

Sekiz saatliğine Ankara'ya gelen Rus lider Putin, Türkiye'ye Samsun-Ceyhan'da petrol sağlama sözü verirken yaptığı anlaşmalarla Gazprom'dan yılda 30 milyar metreküp doğalgaz satın alan Türkiye'nin diğer enerji alanlarında da Rusya'ya bağımlılığını artıracak

DENİZ ZEYREK

ANKARA - Rusya Federasyonu Başbakanı Vladimir Putin, 8 saatlik Ankara ziyaretinde bir koyup beş aldı. Putin Türkiye'den Güney Akım hattının gerçekleşmesi açısından en kritik sorun olan Karadeniz'deki 'münhasır ekonomik bölge izni'ni almayı hedeflemişti. Türkiye tam olarak 'evet' demese de, Moskova'ya yeşil ışık yaktı. Türkiye'de nükleer santral ihale süreci tamamlanmadığı halde, Putin 'İhaleyi Rus-Türk ortaklığı kazandı' diyerek süreci 'geri dönülemez' bir noktaya taşıdı.

Bağımlılık arttı

İsrail'e sattıkları doğalgazı taşıyacak ikinci Mavi Akım boru hattı için de Türkiye'yi ikna eden Putin, Ceyhan'da LNG terminali ve Tuz Gölü'nde yeraltı doğalgaz deposu inşaatı konusunda da Rus şirketlerini avantajlı konuma getirdi. Samsun Ceyhan Petrol Boru hattı için petrol sözü aldığı için memnuniyetini açıklayan Türk tarafı, uzun vadede Ceyhan'ın stratejik enerji limanı olmasını sağlayacak olsa da enerji konusunda Rusya'ya bağımlılığını artırmış oldu.

Putin'in ziyaretinde imzalanan belgelerle çerçevesi belirlenen doğalgaz, petrol ve nükleer olmak üzere üç sac ayağına dayanan yeni Türk-Rus enerji işbirliği süreci, Rusya'nın sadece Türkiye'deki değil, Avrupa ve dünya petrol/doğalgaz piyasasındaki gücünü de artıracak.

Putin 'erken' davranmış

Öte yandan Rusya ile imzalanan nükleer anlaşmaların, Türkiye'nin nükleer santral kurma projesinden bağımsız olduğunu belirten diplomatik kaynaklar, Putin'in "Türk-Rus konsorsiyumunun ihaleyi kazanmış olması, santralin inşaatına başlanacak olması bizim için gurur kaynağıdır" açıklamasının, 'erken' bir açıklama olduğuna dikkat çekiyor.

Rusya neler kazandı?

Türkiye ile Rusya arasında imzalanan anlaşmalar, Gazprom'dan yılda 30 milyar metreküp doğalgaz satın alan Türkiye'nin diğer enerji alanlarında da Rusya'ya bağımlılığını artıracak. Türkiye, petrol ve nükleer enerji alanına da Rusya'ya bağımlı hale gelecek.

Ziyarete görüşülen projelere göre şu sonuçlar ortaya çıkıyor:

1- Güney Akım Projesi: Rusya, Ukrayna'daki turuncu devrim sonrasında Avrupa'ya doğalgaz ihracatında ciddi sıkıntılar yaşamaya başlamıştı. Batı yanlısı Ukrayna iktidarı 2006'dan beri hemen her yıl, Rusya'yla doğalgaz sorunu yaşadı ve Avrupa'ya gitmesi gereken doğalgazı kendi topraklarında kullandı. Rusya zaman zaman Ukrayna'yı yola getirmek için doğalgaz hattının vanalarını kapatıp, alıcılarını da mağdur etmek zorunda kaldı. Rusya'nın batı hattında Ukrayna, Moldova gibi AB'ye entegre olmaya uğraşan ülkeleri bay pas etmek için tasarladığı Güney Akım Projesi, Karadeniz'den, Bulgaristan'a uzanan bir doğalgaz boru hattının inşasını hedefliyor. Söz konusu hat, uluslararası sulardan ve Karadenize kıyıdaş ülkelerin 'münhasır ekonomik bölgelerinden' geçmek zorunda.

Türkiye de bu ülkelerden biri. Putin'in Ankara ziyaretinin Rusya açısından en önemli ayaklarından biri, Türkiye'nin Rusya'ya münhasır ekonomik bölgesini kullanması konusunda 'evet' demesiydi. Ziyaret sırasında Türkiye'nin 'evet' dediği açıklanmasa da Rus tarafı yeşil ışık alındığı imajı yarattı.

2 - Nükleer Santral: Türkiye'nin enerji sorununu uzun vadeli çözmek için tasarladığı santral, Mersin Akkuyu'da kurulacak. İhaleye sadece Rus-Türk Ortaklığında Park Teknik (Ciner Grubu) ile AtomstroyExport-JSC (Rus Devlet Şirketi) konsorsiyumu teklif vermişti. Konsorsiyum teklifinde önce kilovat saati için 21 cent fiyat vermişti. 15 yıl boyunca kârdan yüzde 10 pay teklifiyle kilovat saat fiyatı 15 cente çekilmişti. Türk tarafı, rakam yüksek olduğu için ihale sürecini tamamlamadı. Putin'in Ankara ziyaretinde iki ülkenin Atom Enerjisi Kurumları arasında imzalanan iki belge, ihale sürecini yeni bir boyuta taşıdı. Putin, ihaleyi Rus-Türk Konsorsiyumunun kazandığını ve inşaat aşamasına geçileceğini, rakamın düşürülmesi için çalıştıklarını açıkladı. Başbakan Tayyip Erdoğan ilgili soruyu yanıtsız bıraksa, Türk tarafı ihale sürecinin bitmediğini açıklasa da Putin'in bu somut açıklaması, ihale sürecini bağlamış oldu.

3 - Mavi Akım 2: Rusya ile İsrail, 30 yıllık bir doğalgaz anlaşması imzaladı. Anlaşmaya göre Rusya İsrail'e başlangıçta 4, maksimum aşamada da 10 milyar metreküp doğalgaz satacak. İkinci Mavi Akım Projesi işte bu noktada gündeme geldi. Rusya, sözkonusu hattı Türkiye ile birlikte yapmayı, hat sayesinde Güney Akım projesiyle rakip Nabucco'ya da dahil olmak istiyor.

4 - Ceyhan'da LNG Santrali: Aksa ile Gazprom, Ceyhan'da sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) santrali kurulması konusunda anlaşta. Bu durum, dünya doğalgaz piyasasının yarısından fazlasını elinde tutan Gazprom'un yeni bir stratejik merkezi daha tutmasını sağlayacak.

5 - Batı Hattı Sözleşmesi'nin uzatılması ve Tuz Gölü yeraltı deposu: Türkiye'nin 1996'dan beri Rusya'dan doğalgaz satın aldığı ilk sözleşmenin süresi 2011'de sona eriyor. Türkiye ve Rusya, bu sözleşmenin uzatılmasını kararlaştırdı. Rusya, İran, Irak, Azerbaycan ya da Türkmenistan'a kaptırma ihtimali olan 14 milyar metreküplük sözleşmeyi yenilemiş oldu. Rusya, ziyarette başka bir güzel haber daha aldı. Yolsuzluk nedeniyle yılan hikâyesine dönen Tuz Gölü Yeraltı Doğalgaz Deposu Projesi'nin Rus şirketlerce yapılması gündeme geldi.

Türkiye ne kazandı?

1) Samsun - Ceyhan boru hattı: Hükümet bu hattın yapım işinin her aşamasını Bakanlar Kurulu kararı ile ihalesiz birşekilde Çalık Holding'e vermişti. Çalık Holding, hattın bitiş noktası olan Ceyhan'da petrol rafinerisi yapmak için de EPDK'dan lisans almıştı. Hat tamamlandığında, Hazar Havsazında ve Rusya'da üretilen Kazak ve Rus petrolü Samsun'a gemilerle getirilip, boru hattıyla Ceyhan'a taşınacak. Böylece maksimum kapasitesi 120 milyon ton olan boğazların üzerindeki 150 milyon tonu aşan tanker yükü de ortadan kalkmış olacak. Boğazlardan geçişin fiziki olarak yavaşlaması, tankerlerin günlerce boğaz girişinde beklemesi, Rusya'yı kara geçişli boru hattı projelerine sevk etmişti. Bu kapsamda biri Türkiye, diğeri Bulgaristan ve Yunanistan'dan geçerek Karadeniz'den Ege'ye ulaşan iki boru hattı projesi gündeme gelmişti. Rusya, son olarak Bulgaristan ve Yunanistan ile Burgaz-Dedeağaç boru hattı projesi için mutabakat zaptı imzalamıştı. Petrol ihracatının artıyor olması nedeniyle kara geçişli projelere mecbur olan ve bu süreci hızlandırmak isteyen Putin, kazanımlarını da dikkate alarak tercihini Samsun-Ceyhan'dan yana yaptığını açıklamış oldu.

2) Ceyhan Limanı: Türkiye, doğalgaz ve petrol üreticisi olmadığı halde, uzun vadede bu iki piyasada da iddialı bir aktör olma hayalini gerçekleştirecek. Yapılacak yeni petrol ve doğalgaz boru hatları ile petrol/doğalgaz yatakları ile Hindistan'dan İsrail'e, Yunanistan'dan Almanya'ya kadar bir bölgede yaşayan tüketiciler arasında önemli bir geçiş noktası olacak Türkiye, rafineri ve terminallerle Ceyhan'da ortaya çıkacak enerji kampüsü ile de Amsterdam ve New York gibi limanlarla rekabet edecek hale gelecek.